

دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان (اصفهان)

خلاقیت و کار آفرینی در بخش تعاونی

مؤلف:

جمشید رخساری

کارشناس تعاون

۱۳۸۹

سرشناسه : رخساری، جمشید، ۱۳۲۵ -
 عنوان و نام پدیدآور : خلاقیت و کارآفرینی در بخش تعاونی / نویسنده جمشید رخساری.
 مشخصات نشر : اصفهان : دانشگاه آزاد اسلامی (خوراسگان) ، ۱۳۸۹ .
 مشخصات ظاهری : ۱۰۱ ص. : مصور (بخشی رنگی) .
 شابک : 978-964-10-0528-5
 وضعیت فهرست نویسی : فیا
 موضوع : کارآفرینی
 موضوع : خلاقیت
 موضوع : تعاونی‌ها
 شناسه افزوده : دانشگاه آزاد اسلامی، واحد خوراسگان
 رده بندی کنگره : HB۶۱۵/۳۳ج۸ ۱۳۸۹
 رده بندی دیویی : ۳۳۸/۰۲
 شماره کتابشناسی ملی : ۲۳۲۹۵۴۶

ناشر: معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی اصفهان (واحد خوراسگان)
 نشانی: اصفهان، خیابان جی، صندوق پستی: ۸۱۵۹۵-۱۵۸
 تلفن: ۹-۵۳۵۴۰۰۱-۰۳۱۱، فاکس: ۵۳۵۴۰۶۰-۰۳۱۱
 Email: info@khuisf.ac.ir

خلاقیت و کارآفرینی در بخش تعاونی

جمشید رخساری

- تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
- نوبت چاپ: اول / وزیری
- تعداد صفحات: ۱۵۰ صفحه
- تاریخ نشر: ۱۳۸۹
- مجری چاپ: شرکت توسعه انتشارات فرزنانگان زاینده رود

قیمت: ۴۰۰۰ تومان

© حق چاپ محفوظ است

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۰۰-۵۲۸-۵ ISBN: 9789641005285

پیشگفتار

افزایش سریع جمعیت در جوامع در حال توسعه و ایجاد اشتغال برای جوانان همیشه برای دولت مردان دغدغه اجتناب‌ناپذیر بوده و هست و پیوسته انگشت اشاره نخبگان و روشن‌فکران و اقتصاد دانان کشورها به سوی دولت مردان نشانه می‌رود که در ایجاد شغل و اشتغال جوانان چه برنامه‌هایی دارند و راهکارهای اجرایی این برنامه‌ها چیست؟

کشور ما هم از این قاعده مستثنی نیست و در طول سی سال گذشته همیشه بی‌کاری مشکل اساسی بوده و هنوز هم این مشکل وجود دارد و حتی به تدریج بیشتر هم شده است. در برنامه‌های پنج ساله توسعه و در طول چهار برنامه گذشته و برنامه پنجم و حتی چشم انداز توسعه برای اشتغال جوانان آمار و ارقام سالانه اعلام می‌شود اما دولت‌ها موفق به دستیابی به آمار اشتغال اعلام شده نمی‌شوند. به نظر اینجانب راه کارهای اساسی ارائه نمی‌شود، یعنی جوانان نمی‌دانند چه باید بکنند! زمانی توسعه و تشکیل تعاونی‌ها مطرح می‌شود، زمانی بنگاه‌های کوچک اقتصادی مطرح می‌گردد و برنامه‌های مشابه دیگر، اما برای هیچ‌یک راهکار اساسی ارائه نمی‌گردد. به این مفهوم که برای ایجاد بنگاه‌های کوچک زود بازده از چه نقطه‌ای و با چه تخصص و اطلاعاتی جوانان باید شروع نمایند و ابزار کار آن‌ها چیست؟ و به کجا باید برسند. این حلقه‌ها در واقع در دایره اشتغال مفقود است. نگارنده معتقد است مطالب پیش‌رو چراغ کورسویی است برای مشتاقان کار و تولید و به خصوص فارغ التحصیلان کارآفرین دانشگاه‌ها که بدانند چه باید بکنند تا به شغل پایدار در قالب تعاونی دست یابند. اینجانب از صاحب‌نظران انتظار دارم نواقص احتمالی را که از ذهن من دور مانده به دیده اغماض نگاه کنند و نویسنده را در رفع اشکال‌ها راهنمایی نمایند.

رخساری

آبان‌ماه ۱۳۸۹

بحث تعاونی به صورت علمی در نیمه دوم قرن نوزدهم مطرح شد. شعار بسط و توسعه تعاونی تحت عنوان نهضت یا جنبش تعاون ابتدا توسط دانشمندان و متفکران جامعه شناسی و اقتصاد مطرح گردید. از آن جمله می توان از سن سیمون (۱۷۶۰-۱۸۲۵) نام برد که فرد گرایی را محکوم می کرد و خوشبختی بشر را در تعاون می دید. رابرت اوون (۱۷۷۱-۱۸۵۸) برای اولین بار عنوان کوپراسیون را به کار برد، وی یک کارخانه دار بود که با مطالعه زندگی کارگران کارخانه اش فلسفه شرکت های تعاونی را ارائه داد. شارل فوریه (۱۷۷۲-۱۸۳۷) حل مشکلات اقتصادی و اجتماعی را در تشکیل تعاونی ها جستجو می کرد. فیلیپ بوشه (۱۷۶۹-۱۸۶۱) یک کشیش بود که تحت نظرات سن سیمون قرار گرفته بود. همچنین لوئی بلان (۱۸۱۲-۱۸۸۲) معتقد بود که جامعه باید امکان کار کردن هر فرد را متناسب با توانایی او فراهم نماید و آنچه را که می توان به عنوان حقوق بشر نام برد برای زندگی وی تامین نماید. آنان مردم را دعوت به مشارکت در این نهضت می نمودند و راهکارهای مطمئن و قابل اجرا ارائه می دادند. برای مثال گاندی رهبر کیرهند، تعاونی ها را تنها راه نجات از فقر و گرسنگی می دانست. بدین ترتیب تعاون وارد صحنه اقتصاد بین الملل گردید، حتی در جوامع پیشرفته نظیر سوئد، فرانسه، انگلیس، آمریکا، سوئیس و ژاپن مورد توجه قرار گرفت. در کشور ما نهضت تعاون، مفهوم نهضت پا برهنه ها نام گرفت. فقر کم در آمد و مستضعف جامعه بخصوص جامعه کارگری در صدد حل مشکلات اقتصادی خود شدند و اولین شرکت تعاونی روستایی در داور آباد گرمسار در سال ۱۳۱۴ تشکیل گردید. در اوائل قرن بیستم، نه تنها فقر بر اکثریت جامعه ایران سایه افکنده بود، بلکه به نوعی همین فقر تحت تسلط خوانین و والیان و سرمایه داران کوچک محلی قرار گرفته بودند، اگر رشد اجتماعی و دانش و پیش جامعه آن روز ایران در سطح قابل قبول بود به جای باصطلاح انقلاب سفید در سال ۱۳۴۱ نهضت تعاون به نتیجه میرسید ولی سیاستمداران غرب بخصوص آمریکا و انگلیس و حتی بلوک شرق برای ایران تصمیم می گرفتند که در نتیجه این دخالتها رفاه پادشاهی جایگزین نهضت مردمی ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ به رهبری امام خمینی و سرکوب نهضت گردید در همان سالها جوامع اروپایی و آمریکایی سرمایه های کوچک خود را در جهت توسعه کشور

به کار گرفتند در ایران سالهای ۱۳۳۳ تا ۱۳۵۶ رفرم در قالب فرامین حکومتی پیاده شد که نه تنها مفید به حال جامعه نبود بلکه آن شاکله تولیدات سنتی کشاورزی را هم به هم ریخت در نتیجه نه تنها پیشرفتی حاصل نشد بلکه رکود و سکوت و حشتناکی بر کشور سایه انداخته بود و درآمدهای کلان نفتی صرف خرید تسلیحات نظامی و کالاهای مصرفی غرب می‌شد و به جای گردش چرخهای تولیدی ایران کارخانجات تسلیحات نظامی غرب فعال شدند. اما آنچه از این پدیده بر جای ماند و قابل ملاحظه است.

قانون شرکت های تعاونی است که در سال ۱۳۵۰ به تصویب رسید بعضی از مواد آن در کنار قانون بخش تعاون جمهوری اسلامی هنوز مورد استفاده قرار میگیرد البته باید یاد آوری نمایم که اولین قانون تعاونی ایران در سال ۱۳۳۲ بصورت لایحه قانونی به تصویب رسید این لایحه در سال ۱۳۳۴ با اصلاحاتی به تصویب مجلس وقت رسید.

حرکت انقلابی مردم مسلمان ایران در سال ۱۳۵۷ از جهت فرهنگی و تا حدودی اقتصادی رنگ و بوی تعاون داشت اقشار مختلف جامعه با همیاری و همدلی دست در دست هم انقلاب بزرگی را پدید آوردند و ریشه ظلم و ستم چند هزار ساله را ریشه کن کردند. به هنگام تصویب قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران شهید دکتر بهشتی نظریه پرداز نهضت تعاون در اصول ۴۳ و ۴۴ قانون اساسی توجه دولت به اقتصاد تعاون را با پیشنهادات اصولی در چارچوب شریعت اسلامی را توصیه و به تصویب رساندند (مذاکرات مجلس خبرگان قانون اساسی). این اصول بر توجه دولت به بخش تعاون تاکید فراوان دارد، اما وقوع جنگ تحمیلی و فشارهای اقتصادی در دهه ۱۳۶۰ فرصت را از مردم شریف ایران برای تحقق راهکارهای مندرج در اصول مزبور گرفت پس از جنگ تحمیلی همزمان با سازنگی ضایعات جنگ قانون بخش تعاونی در سال ۱۳۷۰ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و وزارت تعاون در سال ۱۳۷۱ تشکیل شد. مجموعه این اقدامات آغاز خوبی بود برای توسعه اقتصاد کشور اما متأسفانه در بدنه مدیریت میانی عوامل تصمیم گیرنده ای بودند که اعتقاد و تمایلی به توسعه بخش تعاون نداشتند.

تصویب سیاستهای کلی اصل ۴۴ قانون اساسی در مجمع تشخیص مصلحت و تأیید و ابلاغ آن از سوی مقام معظم رهبری روح تازه ای در کالبد تعاون دمید. ایشان تاکید فرمودند دولت باید

به نحوی عمل کند تا سهم بخش تعاون در اقتصاد کشور در پایان برنامه پنج ساله پنجم به ۲۵٪ برسد در حالی که در خوشبینانه ترین اظهار نظر ها هم اکنون این میزان حدود ۷٪ است باید توجه داشت که سال ۱۳۸۹ بین برنامه چهارم و پنجم خلاء ایجاد شد و عملاً دولت در سال ۱۳۸۹ بدون برنامه بود.

با توجه به اظهار نظر های اقتصاد دانان غیر دولتی روندی که در اقدامات اقتصادی دولت ملاحظه می گردد تحقق ۲۵ درصدی سهم بخش تعاون در پایان برنامه پنج ساله پنجم یعنی سال ۱۳۹۴ غیر محتمل یا بسیار مشکل خواهد بود به نظر معتقدان به اقتصاد تعاون (نظر بنده هم همین است) توسعه بنگاههای کوچک اقتصادی در قالب تعاونی می تواند اقتصاد بحران زده کشور را سر و سامان دهد هر چند در چند سال گذشته الگوی بنگاه های زود بازده اقتصادی موفق نبودند ولی برای تحقق این مهم اراده ملی و تصمیم انقلابی لازم است.

نگارنده با استفاده از تجربیات چند ساله در بخش تعاون و مراکز کار آفرینی دانشگاه های اصفهان صنعتی اصفهان - دانشگاه آزاد اسلامی خوراسگان متوجه رابطه معنا داری بین تعاونی و کار آفرینی در دستیابی به اقتصاد شکوفا و اقدام به تهیه این مجموعه نمود.

در این مجموعه دیدگاههای نوین کار جمعی در قالب تعاونی با ذکر نمونه های موفق تعاونی در ایران و سایر کشورهای پیشرفته در ریشه کن کردن فقر و بیکاری و استفاده از پتانسیلهای موجود در کشور ایران را برای توسعه و پیشرفت بخش تعاون در شش فصل توصیه شده است. ظرفیت هایی نظیر شرایط اقلیمی - فارغ التحصیلان دانشگاهها و موسسات آموزش عالی - جمعیت جوان - وجود اعتبارات مالی بانکی کافی. در این متن شاخص های عمده ایجاد اشتغال و رونق کسب و کار مورد استفاده قرار گرفته است.

در فصل اول بحث کار آفرینی و کسب و کار و ورود به زندگی شغلی - تصمیم به کار آفرینی - ویژگی کار آفرینان - نقش کار آفرینان در توسعه کشور - خلاقیت و نوآوری تهیه طرحهای مقدماتی کار آفرینی مورد توجه قرار گرفته است.

در فصل دوم تعریف کلی از شرکت های تعاونی شده که در آن بنیانهای تشکیل شرکتها مجامع عموم مع هیات مدیره بازرسی مسائل حقوقی مدیریت مالی و حسابداری انبارداری بازار یابی و..... شده است.

در فصل سوم سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و سیاست های توسعه بخش تعاون - فرآیند واگذاری بنگاه های دولتی - توزیع سهام عدالت - هیات واگذاری - شورای عالی اجرای سیاستهای کلی اصل ۴۴ به اجمال بیان شده است.

فصل چهارم به رابطه تعاونی ها با کاهش فقر می پردازد در این فصل نمونه هایی از تعاونی های موفق در این زمینه در ایران و دیگر کشورها بیان شده است.

در فصل پنجم به مباحث حقوقی بخش تعاون به صورت کلی پرداخته شده اکثریت اعضای تعاونی ها اطلاعات کافی از قوانین و مقررات تعاونی ندارند به همین دلیل در دوره های مسئولیت خود در تعاونی ها دچار لغزش می شوند لذا در این فصل به جزئیات هم پرداخته شده فصل ششم اختصاص به تعاونی های موفق در ایران و جهان دارد عوامل موفقیت این تعاونی ها - نقش خلاقیت و نوآوری مدیران - استفاده بهینه از امکانات و سرمایه تعاونی ها - قبول نظرات و پیشنهادات اعضا - رعایت دستور العمل های ادارات تعاون در موفقیت تعاونی ها موثر بوده است.

در خاتمه لازم می دانم از جناب آقای دکتر پیام نجفی معاون محترم پژوهش دانشگاه آزاد اسلامی اصفهان واحد خوراسگان که همواره مشوق و راهنمای بنده در خصوص کار آفرینی و بسط آن در بخش تعاونی بوده اند صمیمانه تشکر و سپاسگزاری نمایم. از جناب آقای مهندس رسول حامدیان مدیر کل محترم تعاون که پی گیر تحقق این مهم بوده اند تشکر می نمایم از جناب آقای مهندس انصاری مدیر محترم مرکز کار آفرینی دانشگاه آزاد اسلامی اصفهان واحد خوراسگان که زحمت ویرایش کتاب را متحمل شدند و همچنین پی گیر چاپ آن شدند تشکر و قدردانی می نمایم و امیدوارم این مجموعه مورد استفاده کارجویان عزیز قرار بگیرد.

رخساری

فهرست مطالب

۱۷	فصل اول: «ایده پردازی و کار آفرینی»
۱۷	آمادگی و تصمیم راسخ برای ورود به دنیای کسب و کار
۱۸	مفهوم کارآفرینی
۱۹	انواع کارآفرینی
۲۱	دلایل شکست کارآفرینان
۲۲	فنون خلاقیت
۲۵	تهیه طرح مقدماتی و جانمایی
۲۵	ارزیابی اقتصادی طرح های کارآفرینی
۲۹	طرح کسب و کار
۳۲	انتخاب نوع کسب و کار
۳۳	قوانین و مقررات ثبت شرکت ها
۳۳	قانون کار و تامین اجتماعی
۳۴	قوانین بیمه
۳۴	نحوه ثبت اختراع
۳۷	قراردادها
۴۳	مفهوم و تعریف مدیریت راهبردی و راهبرد
۴۴	بازاریابی
۴۶	قیمت گذاری
۴۸	تشخیص میزان خطر پذیری
۵۱	آشنایی با کامپیوتر، اینترنت و تجارت الکترونیک
۵۳	مدیریت خرید و فروش
۵۹	فصل دوم: «مجموعه مباحث بخش تعاونی»
۵۹	معنی و مفهوم تعاون
۶۰	اهداف و ضوابط کلی بخش تعاونی

۶۱	انواع شرکت‌های تعاونی
۶۴	سهام در تعاونی
۶۵	ارکان تعاونی‌ها
۶۵	مدیریت و رهبری تعاونی‌ها
۶۸	اتحادیه‌های تعاونی
۷۱	ادغام، انحلال و تصفیه تعاونی‌ها
۷۲	انبارداری و سیستم کد گذاری کالا در تعاونی‌ها
۷۵	مدیریت مالی
۸۰	رکن بازرسی
۸۵	فصل سوم: «سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی»
۸۵	سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی
۸۷	توزیع سهام عدالت
۸۸	شورای عالی اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی و وظایف آن
۹۱	فصل چهارم: «کاهش فقر و نقش تعاونی‌ها»
۹۱	تعاونی‌ها و فقر
۹۳	سیاست گذاری برای کاهش فقر از طریق تعاونی‌ها
۹۵	سازمان خوار و بار و کشاورزی و تعاونی‌های کشاورزان
۹۶	مورد پژوهی‌های توسعه تعاون در کشورهای مختلف جهان
۱۰۱	فصل پنجم: «مباحث حقوقی در بخش تعاونی»
۱۰۱	آغاز پیدایش تعاونی‌ها
۱۰۳	مفاهیم حقوق تعاون
۱۰۳	رابطه حقوق جزا و حقوق تعاون
۱۰۶	اعمال مخالف اصول مقرر در قانون تعاونی
۱۰۷	جرم خیانت در امانت در حقوق تعاون
۱۰۹	جرایم صاحبان امضای مجاز تعاونی‌ها

۱۱۰	حدود مسئولیت کیفری شخصیت حقوقی تعاونی‌ها
۱۱۱	جرایم خاص قانون کار
۱۱۲	مجازات‌های حقوق کیفری تعاون
۱۱۳	تشدید و تخفیف مجازات‌ها
۱۱۴	جایگاه جرایم ارکان فعال تعاونی‌ها (اشخاص حقیقی)
۱۱۷	نظارت و وزارت تعاون
۱۱۹	فصل ششم «مراحل گذار به کار آفرینی تعاونی‌ها در ایران»
۱۱۹	کالبد شکافی موفقیت یا عدم موفقیت تعاونی‌های نوآور و خلاق
۱۲۱	شرکت تعاونی صنعتی آسایش قفل نو اندیشان
۱۲۲	شرکت تعاونی باشگاه ایده‌های خلاق اصفهان
۱۲۳	شرکت تعاونی آذر مهر اصفهان
۱۲۴	شرکت تعاونی رازی مولیدن سپاهان
۱۲۵	شرکت تعاونی مسکن محلی بانوان خود سرپرست شهرضا
۱۲۶	شرکت تعاونی بانوان خود سرپرست میثاق فولاد شهر
۱۲۸	شرکت تعاونی مسافر بری ستایش فریدن (تاکسیرانی)
۱۲۹	شرکت تعاونی در مانگران پاسارگاد
۱۳۰	شرکت تعاونی چند منظوره پردیس (گلخانه‌ای)
۱۳۲	شرکت تعاونی چند منظوره بانوان پرنیان اصفهان
۱۳۳	شرکت تعاونی گوهر تابان اصفهان
۱۳۴	شرکت تعاونی عام بانوان مبارکه
۱۳۵	شرکت تعاونی چند منظوره نوید نور (خاص بیماران هموفیلی)
۱۳۷	شرکت تعاونی اعتبار متحد کارکنان اداره کل تعاون استان اصفهان
۱۳۸	شرکت تعاونی اعتبار سروش مهر کارکنان دانشگاه آزاد اسلامی اصفهان واحد خوراسگان.
۱۳۹	عوامل کلیدی موفقیت
۱۴۰	فرم‌ها
۱۴۴	منابع و مآخذ